

УДК 658.153.2 : 657.372

СТУПНИЦЬКА Т.М., канд. екон. наук, доцент, НИКОЛАЄВА С.І., студ.
Одеська національна академія харчових технологій

ВПЛИВ СТРУКТУРНИХ ЗМІН ФОРМИ № 1 «БАЛАНС» НА АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В статті розглянуто вплив структурних змін форми фінансової звітності №1 «Баланс», викликаний переходом підприємств України до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, на проведення аналізу ліквідності діяльності підприємства.

Ключові слова: баланс підприємства, актив балансу, пасив балансу, групування активів за ступенем ліквідності, групування пасивів за строковістю погашення зобов'язань, ліквідність балансу підприємства, показники ліквідності підприємства

In the article the influence of structural changes in form of financial statements № 1 "Balance" caused by the transition of enterprises Ukraine to the international accounting standards in the analysis of the liquidity of company.

Keywords: balance sheet, an asset balance sheet, the balance of liabilities, grouping according to the degree of liquidity of assets, liabilities grouping timeframes financial commitments liquidity of balance sheet, liquidity of the company

Вступ. Розвиток міжнародної економіки вже давно не обмежується національними кордонами країни. А навпаки – він став причиною створення міжнародної спільноти, яка має свій простір, де є певні стандарти співпраці. Тому для міжнародної регламентації, забезпечення єдиних методологічних принципів побудови бухгалтерського обліку в різних країнах розробляються та впроваджуються міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, що тісно взаємопов'язані з національними, на базі яких формуються.

Постановка завдання. Метою даної роботи є визначення впливу структурних змін форм фінансової звітності, викликаних переходом підприємств України до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, на проведення аналізу ліквідності та фінансових результатів діяльності підприємства.

Результати. В Україні триває процес реформування системи бухгалтерського обліку, що викликало перехід підприємств України до міжнародних стандартів фінансової звітності, відповідно до чого, втратили чинність 19.03.2013 р. згідно з наказом Мініфіну від 07.02.2013 р. № 73 Положення (стандарт)

бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів» і Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал», затвержені наказом Міністерства фінансів України 1 березня 1999 р. N 87 зі змінами та доповненнями, через те, що вже не відповідали умовам розвитку сучасних ринкових відносин в країні та потребували неодмінно багаторазових змін та були замінені Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (Н(С)БО 1), яке затверджене наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. № 73 із змінами, внесеними наказами Мініфіну від 27.06.2013 р. № 627 від 08.02.2014 р. № 48 та Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» (Н(С)БО 2), яке затверджене наказом Міністерства фінансів України 27.06.2013 N 628 [7] (рис.1).

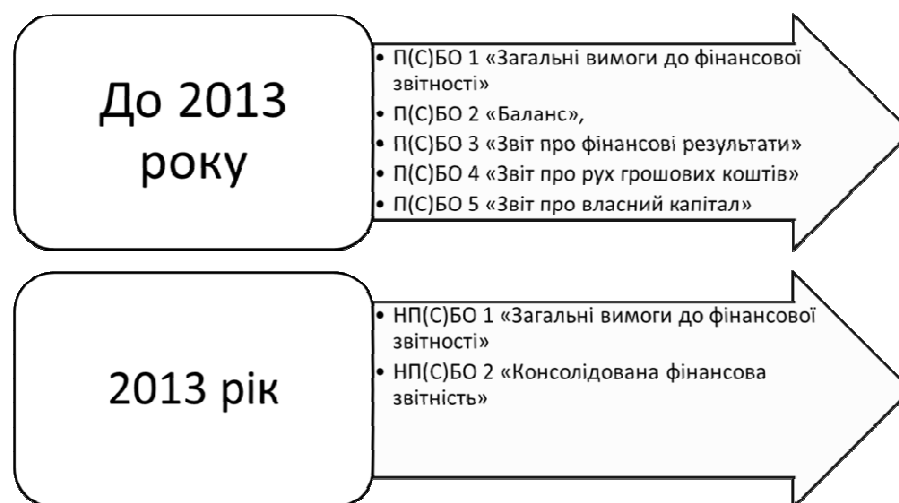

Рис. 1. Зміни в законодавстві України стосовно бухгалтерського обліку

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» – є одним з базових стандартів що регламентують застосування методів обліку, головні принципи його побудови та зміст і порядок формування, оприлюднення та подання фінансової звітності.

Введення в дію НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» призвело до зміни назви та структури деяких форм фінансової звітності. Було змінено назву форми № 1 «Баланс» на «Баланс» («Звіт про фінансовий стан») та назву форми №2 «Звіт про фінансові результати» – на «Звіт про фінансові результати» (Звіт про сукупний дохід). В структурі форми №1 «Баланс» («Звіт про фінансовий стан») відбулись наступні зміни: скоротилась кількість розділів активу до трьох: I. Необоротні активи; II. Оборотні активи; III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття (табл. 1).

За результатами табл. 1 видно, що в першому розділі активу балансу відбулись наступні зміни: в статтях нематеріальні активи та основні засоби не вказується їх залишкова вартість; довгострокові біологічні активи відображаються за справедливою вартістю.

За результатами табл. 1 видно, що в першому розділі активу балансу відбулись наступні зміни: в статтях нематеріальні активи та основні засоби не вказується їх залишкова вартість; довгострокові біологічні активи відображаються за справедливою вартістю.

Таблиця 1

Порівняння структури активу форми № 1 «Баланс» («Звіт про фінансовий стан») за П(С)БО 1 та Н(С)БО 1*

Розділ активу балансу	Нормативний документ	
	П(С)БО 2 «Баланс»	Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»
I. Необоротні активи	-Нематеріальні активи -Незавершені капітальні інвестиції -Основні засоби -Довгострокові біологічні активи -Довгострокові фінансові інвестиції -Довгострокова дебіторська заборгованість -Відстрочені податкові активи -Інші необоротні активи	
		Інвестиційна нерухомість
II. Оборотні активи	-Запаси -Поточні біологічні активи -Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги -Дебіторська заборгованість за розрахунками -Інша поточна дебіторська заборгованість -Гроші та їх еквіваленти	
		-Поточні фінансові інвестиції -Інша поточна дебіторська заборгованість -Інші необоротні активи -Витрати майбутніх періодів
III.	Витрати майбутніх періодів	Необоротні активи, утримані для продажу
IV.	.Необоротні активи та групи вибуття	

* Складено автором на підставі аналізу джерел

Другий розділ активу видозмінився таким чином: запаси відображаються в цілому без деталізації за їх видами, поточні біологічні активи зі складу запасів було виділено в окрему статтю; інформацію про векселі отримані було вилучено; дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги відображається у сумі, скоригованої на резерв сумнівних боргів; до складу дебіторської заборгованості за розрахунками додано дебіторську заборгованість з податку на прибуток, також з її складу вилучені розрахунки з нарахованих доходів та внутрішніх розрахунків; гроші та їх еквіваленти відображаються в національній або іноземній валюті; також у склад розділу було введено витрати майбутніх періодів.

В третьому розділі активу балансу відображається вартість необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття.

Кількість розділів пасиву балансу скоротилась до чотирьох: I. Власний капітал; II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення; III. Поточні зобов'язання і забезпечення; IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття) (табл. 2) [1].

Кількість розділів пасиву балансу скоротилась до чотирьох: I. Власний капітал; II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення; III. Поточні зобов'язання і забезпечення; IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття) (табл. 2) [1].

Порівняння структури пасиву форми № 1 «Баланс» («Звіт про фінансовий стан») за П(С)БО 1 та Н(С)БО 1*

Розділ пасиву Балансу	Нормативний документ	
	П(С)БО 2 «Баланс»	Н(С)БО 1 «Загальні вимоги До фінансової звітності»
I. Власний капітал	- Статутний капітал - Пайовий капітал - Додатковий вкладений капітал - Інший додатковий капітал	- Зареєстрований (пайовий) капітал - Капітал у дооцінках - Додатковий капітал
	- Резервний капітал - Неоплачений капітал - Вилучений капітал - Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	
II. III	II. Забезпечення таких витрат і платежів	II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення
	- Забезпечення виплат персоналу - Інші забезпечення - Цільове фінансування	- Відстрочені податкові зобов'язання - Довгострокові кредити банків - Інші довгострокові зобов'язання - Довгострокові забезпечення - Цільове фінансування
	III. Довгострокові зобов'язання - Довгострокові кредити банків - Інші довгострокові фінансові зобов'язання - Відстрочені податкові зобов'язання	
III, IV	IV. Поточні зобов'язання	III. Поточні зобов'язання та забезпечення
	- Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями - Векселі видані - Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги - Поточні зобов'язання за розрахунками	- Поточна кредиторська заборгованість - Поточні забезпечення - Доходи майбутніх періодів
	- Короткострокові кредити банків - Інші поточні зобов'язання	
IV, V	V. Доходи майбутніх періодів	IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття

* Складено автором на підставі аналізу джерел

Згідно табл. 2 в першому розділі пасиву балансу статті статутний та пайовий капітал було замінено зареєстрованим (пайовим) капіталом, інший додатковий капітал – капіталом у дооцінках, додатковий вкладений капітал – додатковим капіталом.

В другому розділі пасиву мали місце такі зміни: було об'єднано другий та третій розділи старої форми балансу, в результаті чого залишено одну статтю другого розділу - цільове фінансування, а інформація щодо забезпечення виплат персоналу та інших забезпечень відображається у складі довгострокових забезпечень, також було введено статті з третього розділу, в яких відображається інформація про довгострокові кредити банків та інші довгострокові зобов'язання, статтю інші довгострокові фінансові зобов'язання вилучено.

В третьому розділі пасиву незначно було перероблено структуру поточної кредиторської заборгованості: до її складу додано кредиторську заборгованість з податку на прибуток, вилучено інформацію про векселі видані, розрахунки з одержаних авансів, з учасниками, з позабюджетних платежів та із внутрі-

шніх розрахунків; також у склад розділу було введено нову статтю поточні забезпечення та приєднано доходи майбутніх періодів.

В четвертому розділі пасиву балансу відображається вартість зобов'язань, які пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Як видно, структура балансу за НПСБО 1 скоротилася, але при необхідності підприємство може відобразити необхідну інформацію у додаткових статтях. Також можна звернути увагу, що необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття тепер відображаються у третьому розділі активу та четвертому розділі пасиву балансу.

Такі структурні зміни у фінансовій звітності формі №1 «Баланс» («Звіт про фінансовий стан») призвели до зміни й у визначенні показників ліквідності підприємства.

Порядок визначення груп активів за ступенем ліквідності та груп пасивів за строками погашення за П(С)БО 2 «Баланс» та Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» наведено в табл. 3.

Визначення груп активів за ступенем ліквідності та груп пасивів за строками погашення за положеннями бухгалтерського обліку*

Групи активів та пасивів	П(С)БО 2 «Баланс»		Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	
	Код рядка	назва рядка	код рядка	назва рядка
А ₁	220	Поточні фінансові інвестиції	1160	Поточні фінансові інвестиції
	230	Грошові кошти та їх еквіваленти: в національній валюті	1165	Гроші та їх еквіваленти
	240	Грошові кошти та їх еквіваленти: в іноземній валюті		
А ₂	150	Векселі одержані	1125	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги
	160	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги: чиста реалізаційна вартість		
	170ч200	Дебіторська заборгованість за розрахунками	1130ч 1135	Дебіторська заборгованість за розрахунками
	210	Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Інша поточна дебіторська заборгованість
А ₃	100	Виробничі запаси	1100	Запаси
	110	Поточні біологічні активи	1110	Поточні біологічні активи
	120	Незавершене виробництво	1170	Витрати майбутніх періодів
	130	Готова продукція	1190	Інші оборотні активи
	140	Товари	1200	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття
	250	Інші оборотні активи		
	275	Витрати майбутніх періодів		
А ₄	080	розділ 1 «Необоротні активи»	1095	розділ 1 «Необоротні активи»
П ₁	530	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги
	540ч600	Поточні зобов'язання за розрахунками	1620ч 1630	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками
			1660	Поточні забезпечення
			1700	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття
	610	Інші поточні зобов'язання	1690	Інші поточні зобов'язання
П ₂	500	Короткострокові кредити банків	1600	Короткострокові кредити банків
	510	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями
	520	Векселі видані		
П ₃	480	розділ 3 пасиву «Довгострокові зобов'язання»	1500	Відстрочені податкові зобов'язання
			1510	Довгострокові кредити банків
			1515	Інші довгострокові зобов'язання
П ₄	380	розділ 1 пасиву «Власний капітал»	1495	розділ 1 пасиву «Власний капітал»
	430	розділ 2 пасиву «Забезпечення наступних витрат і платежів»	1520	Довгострокові забезпечення
	630	розділ 5 пасиву «Доходи майбутніх періодів»	1525	Цільове фінансування
			1665	Доходи майбутніх періодів

* Складено автором на підставі аналізу джерел

Для розрахунку показників ліквідності за П(С)БО 2 «Баланс» та Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» необхідно використовувати

коефіцієнти (табл. 4). Але нормативні значення показників ліквідності залишаються незмінними.

Порядок розрахунку показників ліквідності за П(С)БО 2 «Баланс» та Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»*

Показники ліквідності	П(С)БО 2 «Баланс»	Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(ряд 220 + ряд 230 + ряд 240) ряд 620	(ряд 1160 + ряд 1165) ряд 1695
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	(ряд 260 + ряд 270 + ряд 275) – – (ряд 100 ... 140) ряд 620	(ряд 1195 + ряд 1200) – – (ряд 1100 ч 1110) ряд 1695
3. Коефіцієнт поточної ліквідності	(ряд 260 + ряд 270 + ряд 275) ряд 620	(ряд 1195 + ряд 1200) ряд 1695

* Складено автором на підставі аналізу джерел

Висновки. Реформування системи бухгалтерського обліку та перехід підприємств України до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку призвели до введення в дію Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Н(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» та, як наслідок, до структурних

змін у формах фінансової звітності підприємства, що, в свою чергу, призвело до необхідності удосконалення підходу щодо розрахунку показників ліквідності підприємства, які впливають на оцінку ймовірності банкрутства та забезпечення ефективності системи фінансово-економічної безпеки підприємств.

Література

1. Антонюк О. П. Економічний аналіз (практикум) : [навчальний посібник] / О. П. Антонюк, Т. М. Ступницька, Н. М. Купріна. – [2-ге вид.] . – Львів : “Магнолія 2006”, 2012. – 326 с.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 27.06.2013 № 627 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» від 31.03.99 N 87 зі змінами та доповненнями. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO2.aspx>

УДК 336.72

ТАРАСОВА О.В., канд. екон. наук, доцент, ПАНОВА Ю.О., студ.
Одеська національна академія харчових технологій

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

В статті розглянуто структуру та особливості діяльності банківської системи України, проаналізовано стан банківської системи на сучасному етапі та визначено основні тенденції її розвитку. Запропоновано основні шляхи розвитку та зміцнення конкурентоспроможності вітчизняного банківського сектору.

Ключові слова: банк, банківська система, центральний банк, фінансова стійкість, капітал, ліквідність, ризик

Considered in the article the structure and features of the banking system of Ukraine, analyzes the banking system at present and the main trends of development. The basic ways of developing and strengthening the competitiveness of the domestic banking sector.

Keywords: bank, banking system, central bank, financial stability, capital, liquidity, risk

Вступ. Забезпечення стабільності банківської системи є одним з першочергових завдань, які необхідно вирішити на шляху інтеграції країни до європейського економічного простору. Потужна банківська система є необхідною умовою забезпечення сталого економічного зростання в Україні. Адже саме банки є одним із головних джерел інвестування фінансових ресурсів в економіку країни. У сучасній економіці банківська система має величезне значення завдяки зв'язкам цієї системи з усіма секторами економіки. Найважливіші функції банків полягають у забезпеченні безперебійного грошового обігу капіталу,

в наданні можливостей отримання необхідного фінансування підприємствами, державою, приватними особами, а також створенні сприятливих умов для вкладання коштів із метою нагромадження заощаджень у національній економіці.

Дослідженню проблем розвитку банківської системи у вітчизняній науковій літературі приділяється достатня увага. Цим проблемам присвячено наукові праці В.Д. Базилевича, В.М. Гейця, А.А. Гриценка, О.В. Дзюблюка, І.Б. Івасіва, Л.В. Кузнецової, В.І. Міщенко, А.М. Мороза, С.В. Науменкової, Н.П. Шульги та багатьох інших. При цьому окремі питання